

Alex Vanopslagh's tale ved Folketingets åbningsdebat

Taler

Alex Vanopslagh
Partiformand for Liberal
Alliance

Dato

7. oktober 2021

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Jeg vil tale om noget, som jeg ofte har grublet over. Et paradoks i det moderne samfund.

Ja, det er faktisk et emne, som jeg har tænkt på at ville tage op hver åbnings- og afslutningsdebat – men hver gang har jeg nu foretrukket at tale om lavere skatter, mere frihed, velfærd på borgernes præmisser og selvfølgelig også tale om statsministerens unoder.

Det jeg vil tale om er den stigende mistrivsel, stress og angst, som mange unge – ja, selv børn! – oplever. De fleste er heldigvis trygge og har det godt – men tendensen til mistrivsel blandt unge er stigende.

Det er jo ikke bare et dansk fænomen – det er noget vi ser i hele den vestlige verden. At ungdommen har mere ondt i livet. Vi lever i en tid med frihed og uanede muligheder – men for en del synes mulighederne at være blevet en byrde.

Og i den debat, er der er ved at brede sig en konsensus, som jeg gerne vil advare i mod: At unges mistrivsel skulle skyldes for mange krav – karakterræs, karakterkrav, konstant præstationspres.

Jeg er uenig.

Og jeg tror desværre, at vi gør problemet større, hvis vi begynder at fjerne de få konkrete og i øvrigt rimelige forventninger vi har til unge som svar på de udfordringer, som nogle af dem oplever.

For så står kun de urimelige, abstrakte, flyvske krav tilbage. Dem skal jeg nok vende tilbage til.

Jeg var til en debat forleden på Aarhus Universitet om emnet.

Professor Christian Bjørnskov sagde det egentlig meget godt: Pensum er reduceret gevaldigt på vores uddannelser.

Det objektive pres har sandsynligvis aldrig været mindre på uddannelserne – vi har på ingen måde objektivet set større eller flere krav til de unge.

Men oplever alligevel de et historisk stort præstationspres.

Så hvad går galt? Vi ved, at det objektive, faglige pres aldrig har været mindre.

For én gangs skyld har jeg ikke alle svar. Men jeg har som altid nogle bud.

Det drejer sig i høj grad om forventningen om det perfekte liv – at vi for enhver pris skal blive lykkelige og succesfulde. At fravær af lidelse og fiasko er et godt liv – og at vi bare skal realisere os selv og opnå maksimal lykke.

Men det 100 procent lykkelige, perfekte og succesfulde liv er selvfølgelig en illusion.

Det er en dybt urimelig forventning af have til andre – og værst af alt til sig selv.

For livet er ikke en dans på roser. Det byder også på lidelse, nederlag, skuffelser og sorg.

Forventningen om at vi skal være lykkelige, succesfulde og tæt på perfekte er et urimeligt krav. Og det er en forventning, der gør os alt for selvoptagede. Ja, næsten narcissistiske.

Jeg tror vi har gjort problemet værre, ved at fortælle unge, at ”de kan blive til hvad de vil”. Undskyld mig, det kan de færreste. Men de fleste kan blive rigtig gode til noget – hvis de gør sig umage – og det er godt nok! Men de kan ikke blive til hvad de vil.

Og de har heller ikke krav på at få, hvad de vil.

Og måske har vi også gjort problemet endnu værre ved at fortælle unge, at de skal uddanne sig og arbejde med noget, ”de brænder for”. Altså succeskriteriet er ikke at klare sig selv – nej, det er at brænde for det man laver. At være lykkelig for det.

Det er jo et velment råd, at man skal finde noget man brænder for. Men det er måske et både klogere og mere menneskeligt råd, at man skal finde noget, man kan blive god til. Og at man kan finde glæde i det meste, hvis man gør sig umage og er vedholdende.

Der er partier her i Folketinget, der mener, at løsningen på børn og unges trivselsproblemer at gøre op med karakterer, test og faglige krav i uddannelsessystemet.

Jeg kunne ikke være mere uenig.

Det er IKKE urimeligt at fortælle unge, at de skal gøre sig umage. Det er ikke urimeligt at give dem karakterer. Det er ikke urimeligt at kræve, at de lærer konkrete færdigheder. Ej heller at teste deres færdigheder. For det er ikke urimeligt at fortælle dem, at de ikke er dygtige nok, hvis ikke de er det.

Desværre har vi et uddannelsessystem og en folkeskole, hvor de konkrete, rimelige krav er udfaset og erstattet af abstrakte og flyvske krav.

De unge skal løse verdensmål og klimakrise før de skal være ordentlige og næstekærlige mennesker. De forventes at være omstillingsparate, innovative, have forståelse for egen læring og være formidlingsdygtige før de forventes at kunne læse, skrive og regne ordentligt.

Og på den måde er Folkeskolen blevet tømt for indhold, mening og faglighed.

Værre bliver det med det dominerende pædagogiske princip: ”Ansvar for egen læring”.

Altså, at det er elevernes eget ansvar at finde ud af, hvad de ikke ved, og hvad de skal lære. I praksis betyder det, at det bliver børnenes eget ansvar, hvis de fagligt er bagud.

Jeg har sagt det før: Det er i de voksnes ansvarsforflygtigelse, at den sande præstationskultur ligger.

Så lidt kan vi faktisk gøre politisk: Skrot det makværk af en skolereform, som blev indført i 2013. Lad os øge kravene til børn og unge – øge de konkrete, sunde og rimelige krav. Og udfase de abstrakte og akademiske krav.

Og så skal vi sætte dannelsen i højsædet i hele uddannelsessystemet.

Når mange unge i dag oplever trivselsudfordringer skyldes det også et dannelsesstab.

Det er et dannelsesstab, som hele den vestlige verden har oplevet siden 68ernes opgør med normer, forventninger, autoriteter og traditioner.

Nu er det op til de unge selv, at finde ud af hvem de er.

Pyt med dine rødder, pyt med dit samfund og dets historie, pyt med din familie, pyt med borgerlige dyder som en rettesnor gennem livet, pyt med dit køn – ja, pyt med alt hvad der er givet – du skal alligevel frigøres fra det hele og skabe din helt egen identitet – og så skal du være lykkelig.

Værsgo at komme i gang – der er ingen rødder, der fastholder dig – ingen bånd der binder dig – eller viser dig vej.

Konsekvensen er at det fundamentet, som man skal møde livet med, bliver svagere.

Og dannelsen er afgørende af flere grunde – blandt andet fordi den giver et indblik i vores historie og en forståelse af, at vi ikke er så særlige, at vi ikke står alene med de ting, vi hver især bakser med.

Gennem tusinder af år har mennesker haft op og nedture. Følelserne er høj grad de samme. Når vi har droppet dannelsen i folkeskolen har vi også fjernet en vigtig støtte og inspiration til at håndtere livets op- og nedture.

Og når vi er et samfund med mindre dannelse – mindre fokus på alt det der er større end os selv som vi er forbundet med – så bliver vi mere selvoptaget. Og dét er benzin til overdreven perfektionskultur og mistrivsel.

Derfor er dannelse og skolepolitik så afgørende.

Og jeg vil også gerne rette et par ord direkte til jer unge, som måtte se med:

Giv den endelig gas. Sæt dig ambitiøse mål og gå efter dem. Mit budskab er ikke, at du skal stræbe efter middelmådighed. Tværtimod.

For når du knokler og gør dig umage får dig mulighed for at tage ansvar for dig selv og gøre en positiv forskel for de mennesker, der er omkring dig.

Det betyder ikke, at du skal være perfekt. Det bliver man aldrig. Men sats på at blive til noget. Bliv god til noget. Dygtiggør dig!

For så kan du være noget for nogen. Og der er næppe noget mere meningsfuldt her i tilværelsen.

Men tro ikke, at det gode eller meningsfulde liv alene kommer af at få masser af ydre succes. Det at være ambitiøs må ikke blive en undskyldning for at være selvoptaget eller navlebeskuende.

Tag det fra en selvoptaget mand, der har begået alle fejlene og har brugt masser af tid på at jage likes, politiske titler og andres anerkendelse.

Det er som at spise en cheeseburger. Det mætter kun i ganske kort tid.

Og hvis du hænger dit velbefindende op på den ydre succes, så rammer det ekstra hårdt, når du fejler.

Der kan derimod være en befrielse i at vende blikket væk fra sig selv. Fokuser på det, der er større end dig selv. Og glem dig selv. Hav fokus på de mennesker, der er omkring dig, fordyb dig i noget litteratur, nyd naturen, tag til en gudstjeneste – mulighederne er mange.

Og så måske mit vigtigste råd: Stol på at fremtiden bliver god.

Lad være med at lytte til dommedagsprofeterne, der siger at jorden er tæt på at gå under, at du skal være bange for bo på pæle i fremtiden eller at du kommer til at få et dårligere liv end jeres forældre. **Det er noget vås.**

Lad være med at lytte til dem, der forsøger at offergøre jer – som forsøger at gøre jer svagere end I er.

Som siger til jer, at alt er også bare er synd for jer. At I nok ikke kan klare den. At I er svagere end tidligere generationer. At det hele er politikernes skyld, kapitalismens skyld, patriarkatets skyld. At det eneste I kan gøre at vente på andre løser jeres problemer.

Det gør de ikke. Vi politikere gør slet ikke.

Ja, livet vil være fuld af lidelse, sorg og nederlag. Men også glæde, fællesskab, mening og succesoplevelser.

Og I kan klare det. Hvis I tager ansvar for jeres liv og ikke altid tror, at det er de andres skyld.

For i ansvaret ligger meningen.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Folketingstale, Radikale Venstre

Relateret

Mette Frederiksens tale ved Folketingets åbning
5. oktober 2021

Jakob Ellemann-Jensens tale ved Folketingets åbningsdebat
7. oktober 2021

Sofie Carsten Niensens tale ved Folketingets åbningsdebat
7. oktober 2021

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/alex-vanopslaghs-tale-ved-folketingets-aabningsdebat-2021>